

Ocena zachowań komunikacyjnych pod względem zasad grzeczności językowej

Przypomnienie zasad:

- ogólne:

- okazywanie szacunku partnerowi z równoczesnym pomniejszaniem własnej roli,
- sygnalizowanie zainteresowania sprawami partnera.

- szczegółowe:

- a) zasada współodczuwania (w sytuacjach dla partnera pomyślnych i niepomyślnych),
- b) zasada aprobaty i życzliwości dla poczynań partnera,
- c) zasada demonstrowania chęci przebywania w towarzystwie partnera,
- d) zasada deklarowania pomocy partnerowi,
- e) zasada składania dowodów pamięci,
- f) zasada dyskrecji, obejmująca niektóre choroby partnera, jego życie intymne, wysokość dochodów itp.

Proszę przy analizowaniu przykładów odpowiedzieć naępujące pytania:

1. Jak realizowane są zasady grzeczności językowej w podanych przykładach?
2. Jeśli jakaś zasada została naruszona, to jaka?
3. Jak mogłaby być sformułowana wypowiedź bez naruszania zasad grzeczności?

Przykład 1.

Wypowiedź Andrzeja Halickiego z 14 września 2017 r. podczas posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych do poseł Joanny Lichockiej:

A pani może się raz zamknąć i posłuchać?

[wypowiedź rozpatrywana na posiedzeniu Komisji Etyki Poselskiej]

- wypowiedź jest niegrzeczna,
- nadawca użył słowa *zamknąć się* w znaczeniu ‘przestać mówić’, słowo to jest niestosowne w stylu oficjalnym, znamionuje brak szacunku do odbiorcy,
- możliwość wypowiedzi o tej samej treści, ale grzecznej: ‘czy mogłaby pani posłuchać, co mam do powiedzenia?’

Przykład 2.

Student I: *Wiesz, wczoraj przeczytałem ciekawą książkę. Wydali ją ostatnio w PWN...*

Student II: *Co tam, nasze naukowe książki są słabe. Ja ostatnio czytam tylko angielskie...*

Student I: *Ja wolę sam coś wymyślić niż wyczytać u innych. Wczoraj zastanawiałem się cały dzień i mam pomysł eksperymentu...*

Student II: *Tak? A ja wczoraj wieczorem wpadłem na pomysł trzech eksperymentów...*

[L. Grzesiuk, E. Trzebińska, Jak ludzie porozumiewają się. Warszawa 1978, s.116-117.]

Przykład 3.

Wypowiedź Pawła Olszewskiego w „Gazecie Wyborczej” o Bogdanie Dzakanowskim:

Radny jest niespełna rozumu.

[wypowiedź rozpatrywana na posiedzeniu Komisji Etyki Poselskiej]

Przykład 4.

Starsza kobieta: *Proszę pani, co zrobić, kiedy zaczynają się kłopoty z pamięcią?*

Młoda kobieta: *A ile pani ma lat?*

Starsza kobieta: *Siedemdziesiąt trzy.*

Młoda kobieta: *W tym wieku kłopoty z pamięcią to coś normalnego. Ale znam herbatę ziołową, która pomaga mojej babci. Przynajmniej trochę. Bo na radykalną poprawę w pani wieku nie ma co liczyć.*

Przykład 5.

Są trzy grupy seminaryjne. Profesor A wybrał sobie najlepszych. Z tych, którzy zostali, profesor B wybrał sobie najlepszych ze średnich, a mnie pozostali najgorsi i muszę się z wami męczyć.

Przykład 6.

Młody mężczyzna: *Pani, gdzie tu jest dworzec kolejowy?*

Starsza kobieta: *Jak pan przejdzie przez to skrzyżowanie, to po lewej stronie zobaczy pan dworzec.*

Młody mężczyzna: *Acha.*

Przykład 7.

Wypowiedź Ryszarda Terleckiego podczas posiedzenia Sejmu w dniu 9 listopada 2017 r. do innego posła:

Ty głupku, zjeżdżaj stąd!

Przykład 8.

Adam: *Chyba jednak wstąpienie do Unii Europejskiej było błędem.*

Jerzy: *Nie sądzę.*

Adam: *W takim razie zestawmy argumenty za i przeciw.*

Przykład 9:

Szewach Weiss . *Mam nadzieję, że wszyscy wiedzą, że mówię jako były ambasador, bo nie mówię w imieniu kogoś i to jest ważne w tej sytuacji. Mówię w swoim imieniu jako człowiek i jako Żyd. Ja mam problem z tym wybaczeniem. Także mi się zdaje, że – tak jak powiedział dzisiaj nasz drogi przyjaciel premier Mazowiecki – to jest prawda. Ja, na przykład, osobiście nie wybaczę. Ja nie jestem spadkobiercą wybaczenia. To nie jest pralnia wybaczeń. To nie jest pralnia moralna. Tylko ci, którzy zostali tam zamordowani, mają prawo do wybaczenia [...]*

Monika Olejnik. *Panie ambasadorze, a jak się nie wybacza, to się nosi w sobie nienawiść.*

Szewach Weiss . *Nie, to jest nieporozumienie. Niewybaczenie to jest też pamięć. Ale przecież ja nie mówię o zemście. [...]*

Tadeusz Mazowiecki . *Panie ambasadorze, mnie się wydaje, że Pan trochę traktuje wybaczenie jako anulowanie. To nie jest anulowanie i rzeczywiście i w tym sensie nigdy nikt nie ma prawa wybaczać. Natomiast ja bym raczej użył słowa „pojednanie”. Mimo wszystko pojednanie.*

Szewach Weiss . *I tu się zgadzam*

(Fragment programu *Prosto w oczy* w TVP1, maj 2006)

Przykład 10.

Mam w nosie twoje zdanie, taki pajac jak ty nie będzie mnie krytykował.

Zadanie. Odnaleźć przykład zachowania językowego i ocenić go pod względem przestrzegania lub nieprzestrzegania zasad grzeczności językowej